

Uudised

Hea klient!

Lõppev sügis on Jõudluskontrolli Keskusele olnud toimekas. Septembris võõrustasime väliskolleege, korraldades Balti riikide tõuaretuse konverentsi. Suurte ürituste puhul on kõikide abi alati teretulnud ning siinkohal tänan selle sündmuse toetajaid: Põllumajandusministerium, Eesti Maaülikool, Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistu, DeLaval, Allflex ja Datamars. Seejuures oleme tänulikud ka ettevõtjatele, kes meid lahkesti vastu võtma nõustasid: Märt Riisenberg ja Leia Nõojärv, Margus Muld, Jaanus Vessart, Tanel Bulitko ja Peeter Padrik ning Jaanus Murakas ja Uno Saks. Hiljem üritusele tagasi vaadates saab rõõmuga tõdeda, et kõik läks plaanilt.

Kui konverentsi korraldamine on rohkem teadmiste ja kogemuste hankimine ning ei puuduta otseselt enamikku meie klientidest, siis Jõudluskontrolli Keskusest ostetud kõrvamärkide sujuv kättesaamine on oluline kõikidele meie klientidele. Paljud kliendid on kurnanud kõrvamärkide kättesaamise võimaluste vähesuse üle. Nagu käesolevast numbrist lugeda võite, siis on meil ka selles osas uudiseid.

Veel soovin edasi anda Jõudluskontrolli Keskuse õnnitlused Ilmar Teevetile, Väandra OÜ juhatajale, keda tunnustati aasta põllumehe tiitliga. Mõõdunud aastal pärjati Ilmar Teevet parimaks piimakarjakasvatajaks.

See sügis ongi Jõudluskontrolli Keskuse tegemistele iseloomulik – oleme ikka soovinud tutvustada Eesti loomakasvatuse head taset ja oma teenuseid arendades ja mugavamaks muutes olla näoga meie klientide poole.

Kaivo Ilves
Jõudluskontrolli Keskuse direktor

Kõrvamärkide kättesaamise võimalusi on rohkem

Jõudluskontrolli Keskus täiustas kõrvamärkide väljastamise töövahendit sellisel, et kõrvamärke saab kliendile saata ka kulleriga või Post24 automaatidesse. Kuna nende teenuste puhul teavitatakse paki saajat e-posti aadressil või SMSiga, on väga oluline, et kõrvamärkide tellija kontaktandmed JKK andmebaasis oleks õiged. Kui esitate tellimuse e-kirjaga, lisage kirjale kindlasti nii telefoninumber kui e-posti aadress, millele teade peaks saabuma. Täpsed kontaktandmed on vajalikud samuti standardpaki saatmisel, sest ka siis saab Omniva pakiteate saata e-posti aadressile.

Lähiajal avaneb loomapidajatel võimalus esitada kõrvamärkide tellimus JKK kodulehel olevas tellimiskeskonnas. Seal saab teatada, kui palju ja milliseid kõrvamärke soovitakse ning vajadusel tellida sobiv kõrvamärkide vahemik. Lisaks kõrvamärkidele on võimalik tellida muid kaupu – märgistamistarvikud, laudaraamatud jne. Samuti saab määrata, millisel aadressil ja millisel viisil soovitakse kaubad kätte saada. Võimalik on jälgida, kus asub JKKst väljasaadetud pakk. Tellimiskeskonda saab siseneda vaid ID-kaardiga või mobiil-IDga.

Seoses uuendustega postipakkide väljastamisel muutub kaalupõhiseks ka JKK transpordiga kauba saatmine. Alates 1. novembrist 2014 on kõrvamärkide ja muu kauba JKK piimaprooviautoga transportimise hind järgmine:

saadetise kaal alla 1 kg – 2,50 eurot;

1–4,999 kg – 4,00 eurot;

5–9,999 kg – 5,00 eurot;

saadetised, mis kaaluvad 10 kg või rohkem – 6,00 eurot.

Mastiit 16 rahvusvaheline test

Käesoleva aasta veebruaris ja juunis võttis JKK analüüside labor osa ThermoFisher Scientificu korraldatud mastiitidest bakterite määramise testist

piimaproovides. Mõlemal korral osales testis üle 20 labori. Kõige enam kasutati määramiseks Mastiit 16 komplekti, mida meie kasutame alates veebruarist 2013.

Traditsiooniliselt saadeti laboritele testimiseks 5 piimaproovi. Tulemustest selgus, et JKK analüüside labor tuvastas mõlemal korral õigesti mastiitidest bakterite tüved ja kogused (+, ++ või +++). Mõlemas testis oli ka üks puhas piimaproov, mis samuti tuvastati.

JKK labori tulemused loeti usaldusväärseteks ja testid sooritatuks.

Suvel ületati 19 000 kg piiri

Kõljala Põllumajandusliku OÜ lehma Täpik kolmanda laktatsiooni toodang oli 19 059 kg, mis on Eesti lehmade seas läbi aegade suurim laktatsiooni piimatoodang. Augustis esimesena 19 000 kilo piiri ületanud Täpik sai kaaslase septembris – Torma Põllumajandusosaühingu lehma Tiba teise laktatsiooni toodang oli 19 012 kg.

Rekordlehmade kümne esimese lehma hulgas on neli Torma Põllumajandusosaühingu lehma, kolm Tartu Agro ASi lehma, kaks Kõljala Põllumajandusliku OÜ lehma ja üks lehm Männiku Piim Osahistust.

17. Balti riikide tõuaretuse konverents peetud

Jõudluskontrolli Keskus koostöös Eesti Maaülikooliga korraldas septembris Tallinnas XVII Baltic Animal Breeding Conference'i. Esimese päeva täitsid nii Baltimaade kui ka Belgia ja Prantsusmaa teadlaste ja spetsialistide ettekanded. Teisel päeval olid ringsõidud, kus tutvustati Väätša Agro ASi Lõõla farmi, Kehtna Mõisa OÜd, Karitsu Rantšo OÜd, ASi E-Piim Tootmine Põltsamaa meiereid ning Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistut. Konverentsil osales üle 100 Balti riikide teadlaste ning aretusorganisatsioonide ja loomapidajate esindaja.

Konverentsi veebilehel põhjalikum kajastus: www.babc2014.eu.

Geneetilise hindamise tulemused sõltuvad jõudluskontrolli andmete kvaliteedist

Praegusel infoajastul on jõudlusandmete kogumine nii mahult kui ka kiiruselt võrreldamatu jõudluskontrolli (JK) algusaastatega rohkem kui 100 aastat tagasi. Suured muutused varasemaga võrreldes on toimunud ka viimase 10–15 aasta jooksul. Olulisemateks nendest on näiteks vahelduvlüpsi (hommikune/õhtune) kasutusele võtmine kontrollpäeval 2004. aastal, esimeste robotlüpsiseadmete kasutusele võtmine 2007. aastal ning pidevalt arenev andmete elektrooniline edastamine lüpsiseadmetelt. Kogutud JK andmeid kasutatakse karja tasemel karja majandamiseks, tõu- ja riigi tasemel üldistuste ja analüüside tegemiseks ning loomade aretusväärtuse hindamiseks. Mida täpsemalt me JK andmeid kogume, seda usaldusväärsemalt ja tulemuslikumalt saame neid ülalmainitud vajadusteks kasutada. Geneetiliseks hindamiseks vajalik andmestik sõltub hinnatavatest tunnustest. Eesti hindamismudelis on kõige mahukam andmestik jõudluse- ja udara tervise tunnustel. Geneetilises hindamises kasutatavatest andmetest ülevaate saamiseks kirjeldame järgnevalt jõudlustunnuste hindamismudelit.

Piimakarja jõudlustunnustele aretusväärtuse hindamiseks kasutasime Eestis alates 1999. aastast nn kontrollpäeva loomamudelit, kus konkreetse lehma iga mõõdetud jõudlustunnuse väärtust (piim kg, rasvasisalduse %, valgusisalduse %) võrreldi võrdlusloomade keskmisega esimese, teise ja kolmanda laktatsiooni igal kontroll-lüpsi päeval. Aretusväärtuse hindamise käigus sai aretusväärtuse iga hindamises andmetega osalev lehm ja kõik tema teadaolevad eellased. Varasema nn laktatsioonimudeliga võrreldes, kus igale hinnatavale lehmale määrati võrdlusloomad kogu laktatsiooni kohta, oli algse kontrollpäeva mudeli oluliseks eeliseks lehmale võrdlusloomade määramine igal kontroll-lüpsi päeval. Puuduseks oli hindamismudeli eeldus, et kõikidel võrdlusgrupi loomadel on ühesuguse kujuga laktatsioonikõver. Artikli alguses kirjeldatud jõudluskontrolli uuendused tingisid ja kiiremad arvutid võimaldasid 2006. aastal kasutusele võtta praeguse hindamismudeli, milles on eelmise mudeliga võrreldes mitmeid olulisi täiendusi:

- uus mudel hindab laktatsioonikõvera kuju igale loomale eraldi ja reeglina on see erinev võrdlusloomade grupi kõverast;
- programm arvestab kahe- või kolmekordse lüpsiga ja robotlüpsiga, grupeerides loomad igal kontrollpäeval vastavatesse gruppidesse;
- toimub vahelduvlüpsi andmete analüüs ja erinev arvestamine.

Kontrollpäeva mudeli korral võrdleme iga konkreetset looma tema nn karjakaaslastega, kelleks on samas farmis, samal laktatsioonil, sama tõugu, samas poegimisvanuse, poegimisesooni ja poegimisvahemiku grupis olevad lehmad. Karjades, kus on kasutusel nii 2-kordne kui ka 3-kordne lüps või robotlüps, toimub täiendav grupeerimine nii, et erineva lüpsisagedusega lehmad on omaette võrdlusgrupis. Kontroll-lüpsi päeval on lehmadel erinev laktatsioonipäevade arv: ühed on laktatsiooni alguses, teised keskel ja kolmandad laktatsiooni lõpetamas. Hindamisel arvestatakse nii lehma laktatsioonipäevade arvu kui ka laktatsioonikõvera kujuga.

Suur osa hindamiseks vajalikust infost on Jõudluskontrolli Keskuse andmebaasis eelnevalt juba olemas, nagu näiteks lehma põlvnemine, tõug, poegimise aeg, poegimisvanus jne. Igakordse kontroll-lüpsi andmete esitamisel on oluline jälgida,

et lehmalt on õige farmi kood ja lüpsimeetod, sest vastasel juhul satub ta valesse võrdlusgruppi. Geneetilise hindamise vaatevinklist on vajalik, et haige lehma andmetele lisatakse kontroll-lüpsi tegemise ajal märgede haiguse kohta, eriti nendele lehmadele, kelle toodang on haiguse tõttu eelneva kontroll-lüpsiga võrreldes järsult vähenenud. Haigeks märgitud loomal jäetakse geneetilise hindamise käigus selle kontrollpäeva andmed kasutamata ja lehma hinnatud aretusväärtus kirjeldab tema tegelikku aretusväärtust palju täpsemini.

Kõikide aretustunnuste gruppide geneetiline hindamine toimub jõudluskontrolli igakuiste sündmuste ja kontroll-lüpsi andmete ning aretusühistu esitatavate välimiku- ja seemendusandmete alusel. Eraldi andmete kogumist mingi aretustunnuse hindamiseks ei toimu. Seega sõltub jõudluskontrolli läbiviimise kvaliteedist hinnatud aretusväärtuste täpsus. Näiteks poegimiskerguse aretusväärtuse usaldusväärsuse parandamisele aitab kaasa, kui vähemalt karja piires on määratletud, millal on poegimine normaalne, millal abiga ja millal on vajalik veterinaarne abi, ning sellise määratluse alusel toimitakse selles karjas pikema aja vältel.

Kokkuvõttes – geneetilise hindamise tulemuste täpsuse ja usaldusväärsuse eelduseks on kõikide jõudluskontrollis osalejate poolt reeglipäraselt ja õigeaegselt esitatud jõudluskontrolli andmed.

Mart Uba

IT-osakonna biomeetria sektori juhataja

Baltic Animal Breeding Conference

17.–18. septembril toimus Tallinnas Balti riikide 17. tõuaretuse konverents, kus anti ülevaade Balti riikide veiste tõuaretuse olukorrast. Põhiteemaks kujunes: kuidas saada üha varem teada järglaste omadustest, mis on seatud tõuaretuses eesmärgiks. Oluline teema oli piim – selle koostis, somaatilised rakud, karbamiid, nende suhe ning see, mis nendest teadmistest praktikas kasu on. Teadlased tutvustasid oma uurimuste tulemusi. Räägiti Eesti konkurentsivõimest piimatootmises ja saavutustest kloonimise valdkonnas. Samuti oli ettekanne Aafrika seakatkest, mis seakasvatajatele muret tekitab.

Konverentsi avas Jõudluskontrolli Keskuse direktor Kaivo Ilves, kes esitas ka kokkuvõtte Jõudluskontrolli Keskuse töödest ja tegemistest.

Eesti Maaülikooli rektor Mait Klaassen andis oma ettekandes ülevaate sellest, kuidas Maaülikoolil läheb. Rektor rääkis Eesti Maaülikooli struktuurist, õppimisvõimalustest ja saavutustest ning tulevikuplaanidest ja Maaülikooli rollist Eesti põllumajandusteaduse arendamisel ning maaelu edendamisel.

Päev jätkus kolme Balti riigi esindajate ülevaadetega “olukorrast riigis”. Eesti piimakarjakasvatajate saavutusi tutvustas Haldja Viinalass Eesti Maaülikoolist, kes rääkis ka veisekasvatuse suundadest ja andis ülevaate Eestis kasvatatavatest loomatõugudest. Hea on tõdeda, et Eesti piimakarjakasvatuse konkurentsivõimeline ja kui näiteks Lätis on 74% lehmatest väikestes n-õ talukarjades, siis Eestis peetakse 60% lehmatest rekonstrueeritud farmides. Leedus on 43,9% loomadest jõudluskontrollis ning keskmine piimatoodang 6766 kg.

Salasõnade vahetamine

Ennelõunase bloki lõpetasid Sulev Kõksi ja Ants-Hannes Viira ettekanded. Sulev Kõksi, Tartu Ülikooli arstiteaduskonna füsioloogilise genoomika professori ja füsioloogia vanemteaduri põnev ettekanne tutvustas arenguid genoom- ja transgeensete tehnoloogiate valdkonnas, selgitas kuidas saada parimate tõuomadustega loomi ja kui lihtne on tegelikult kloonimine.

Ants-Hannes Viira (Eesti Maaülikool) tegi ülevaate Eesti piimandussektori konkurentsivõimest, millest selgus, et Baltimaades on konkurentsivõimelisemad piimatootjad Eestis ja Lätis, piimatööstuste konkurentsivõime on suurem aga Leedus. Eestis ja Lätis on piimatoodangu tõus olnud märkimisväärne, olles perioodil 2009–2013 vastavalt 15,1% ja 10,5%. Leedu piimatoodang on langenud 3,8%. Samas on toorpiima eksport Eestist ja Lätist Leetu kasvanud – 2013. aastal töödeldi Leedus 18% Eestis toodetud piimast ja 25,2% Lätis toodetud piimast. Leedu piimatööstuste toodangu koguväärtus tõusis 2008–2012 43,8%, Eestis ja Lätis oli see näitaja vastavalt 22,5 ja 38,8%.

Nicolas Gengler Liège'i Ülikoolist rääkis väikeste populatsioonide võimalustest ja väljakutsetest Belgia Valloonia piirkonna näitel. Tema ettekandest jäi kõlama, et ka väikeste populatsioonide puhul on aretustöö aluseks geneetiline hindamine ja väikesed riigid peaksid välja töötama enda jaoks sobivaimad strateegiad, mitte aga rajama kogu aretust vaid sisseostetud materjalile. Väikestele populatsioonidele võiks olla üheks väljundiks ka nn nišitoodete leidmine, näiteks Eesti puhul võiks kõne alla tulla aretus robotlõpsiks sobivate loomade suunas.

Seejärel kõneles Veterinaar- ja Toiduameti peadirektor Ago Pärtel seakasvatusektori struktuurist ja olukorrast ning Aafrika sigade katku levikust ja sellest tulenevate bioturvalisuse nõuete rakendamisest Eestis.

Claire Ponsart (Prantsusmaa) ettekanne oli embrüote geneetilisest uurimisest ja võimalustest põllumajandusloomade aretuses.

Konverentsipäeva lõpetasid noorteadlased. Läti Põllumajandusülikooli esindaja Lāsma Cielava rääkis somaatiliste rakkude mõjust läti pruuni tõu esimese laktatsiooni lehmade piimatoodangule ja lehmade produktiivse eluea suurendamisest. Somaatiliste rakkude arv on oluline tegur, mis mõjutab lehmade piimatoodangut ja produktiivse eluea pikkust ning seeläbi ka ettevõtte majandustulemusi.

Solvita Petrovska (Läti Põllumajandusülikool) tutvustas oma uurimust, mis käsitles piima valgu- ja karbamiidisisalduse omavahelisi seoseid.

Denis Pretto Eesti Maaülikoolist tegi ettekande lõpsiplatsidel ja automaatsete lõpsiseadmetega lõpitud eesti holsteini tõugu lehmade keskmise lõpsikiiruse geneetilisest parameetristest ja sellest, kuidas tulevikus kogutud andmeid kasutada saaks.

Konverentsil esitleti ka mitmeid posterettekandeid: “Eesti piimatõugude mitmekesisus” ja “Eesti holsteini ja eesti punast tõugu lehmade elektrooniliselt mõõdetud lõpsikiiruse ja karjast väljamineku põhjuste vahelised seosed” oli vaid osa Eesti Maaülikooli teadlaste esitletud töödest. Leedu teadlaste uurimistöödest võib mainida “Taastatud valgeseljalise tõu inbriidingukoefitsiendi varieeruvus” ning Lätist “Herne söötmise mõjust sigade juurdekasvule ja lihakeha kvaliteedile”.

Teisel päeval sõideti ringi, tutvustati uut Väätsa Agro ASI Lõõla farmi, Kehtna Mõisa OÜd, Karitsu Rantšo OÜd, AS E-Piim Tootmine Põltsamaa meiereid ning Eesti Tõuloomakasvatajate Ühistut.

JKK veebirakenduste kasutamiseks peab olema kasutaja sisse loginud JKK veebiteenuste keskkonda. Selleks saab kasutada nii ID-kaarti, mobiil-IDd kui ka JKK antud kasutajanime ja salasõna. Viimase variandi kasutajad peavad arvestama JKK kehtestatud turvanõuetega. Need on järgmised: salasõna kasutusperiood on 180 päeva ja salasõna pikkus on vähemasti 8 tähemärki.

Salasõna aegumisest annab sisselogimisel märku teade, mis ilmub, kui salasõna aegumiseni on jäänud vähem kui 7 päeva. Seega tuleb kasutajal järgneva 7 päeva jooksul muuta oma salasõna, et ta saaks jätkata JKK veebiteenuste kasutamist. Paljudel JKK klientidel on pärast salasõna vahetust kasutajakonto lukustunud. Selle peamiseks põhjuseks on, et igapäevatöö kiirendamiseks on veebilehitsejasse salvestatud eelmine salasõna. Kui nüüd klient avab mõne JKK rakenduse, siis veebilehitseja kasutab varasemalt talletatud salasõna ja automaatne sisselogimine ei õnnestu, lisaks kui seda teha 10 korda, siis lukustub kasutajakonto. JKK soovib võimalusel vältida salasõnade talletamist veebilehitsejatesse. Järgnevalt väike juhend, kuidas eemaldada salvestatud salasõna kolmest enamkasutatavast veebilehitsejast:

1. Internet Explorer Tööriistad (*Tools* Alt+X klahvikombinatsioon) → Interneti suvandid (*Internet options*) → Sisu (*Content*) → Automaattekst (*Auto complete*) → Sätted (*Settings*).

Windows 8 kasutajad – valik Halda paroole (*Manage passwords*), klikata www.jkkeskus.ee ning seejärel Eemalda (*Remove*), kasutajalt küsitakse seejärel, kas soovite jäädavalt kustuda selle veebimandaadi. Vastake jah (*yes*).

Windows 7 ja XP (NB! Antud veebilehitsejast eemaldatakse kõik salvestatud salasõnad) kasutajad – valik → kustuta automaatteksti ajalugu (*Delete AutoComplete history*), nüüd avanenud aknas jätta või panna linnukesed kahele käsule: Säilita lemmikute veebisaidiandmed (*Preserve Favorites website data*) ning Paroolid (*Passwords*), seejärel vajutada Kustuta (*Delete*), eemaldamise protsess võib võtta aega.

Seejärel tuleb kõik aknad sulgeda ning Internet Explorer taaskäivitada.

2. Firefox Tööriistad (*Tools*) (*Tools*-menüü saab aktiveerida klahvikombinatsiooniga Alt+T) → Sätted (*Options*) → Turvalisus (*Security*) → Salvestatud paroolid (*Saved Passwords*), sealt valida soovitud veebileht, antud juhul siis www.jkkeskus.ee ja valida Eemalda (*Remove*) ning seejärel Sulge (*Close*) ja sulgeda ka ülejäänud avatud teekonna aknad ja Firefox taaskäivitada.

3. Google Chrome menüüst (Alt+F klahvikombinatsioon) valik Seaded (*Settings*) → Kuva rohkem seadeid (*Show advanced settings*) → Paroolid ja vormid (*Passwords and forms*) → Paroolide haldamine (*Manage passwords*), paroolide aknas eemaldada www.jkkeskus.ee, vajutades X-le seejärel Valmis (*Done*) ja seadistuste vaheleht sulgeda ja Chrome taaskäivitada.

Seda tuleb teha kõigis arvutites, kuhu kasutaja(te) eelmine salasõna oli salvestatud. Nüüd on salvestatud vana salasõna eemaldatud ja sisselogimisel küsitakse teie käest uuesti salasõna.

JKK IT soovib kõigil võimalusel ID-kaarti või mobiil-IDd kasutada. Lukustatud kontode ja aegunud salasõnade korral saab pöörduda JKK IT poole tel 738 7734.

Indrek Kanep

IT-osakonna tehnilise teeninduse sektori juhataja

Väliteenistuse osakond

Lehmade eluaja piimatoodang Hollandis ja Eestis

Hollandi piimanduslase ajakirja Veepromagazine sellesuvised numbrid juhtkiri räägib lehmade eluaja piimatoodangust. Hollandis tuntakse uhkust, et riigi keskmine lehmade eluaja piimatoodang on saavutanud maailmas ainulaadse 31 000 kg piiri ja järgneva 10 aasta jooksul ennustatakse kasvu jätkumist kuni 50 000 kg-ni. Tulemus on igati märkimisväärne, sest väidetavalt on paljudes riikides ainult üksikud karjad sellise taseme saavutanud, riikide keskmisest rääkimata.

Milline on olukord meil? 2013. aastal oli Eestis (~27 000 praagitud) lehma keskmine eluajatoodang 23 056 kg, kusjuures EPK lehmade keskmine (23 781 kg) ületas EHF lehmade keskmise (23 062 kg) umbes 4 kuud pikema tootliku aja tõttu. Hollandis suurenes keskmine eluajatoodang viimase 20 aastaga 12 000 kg võrra ehk 600 kg aastas. Meil oli kasv viimase 10 aastaga 4500 kg ehk 450 kg aastas. Hollandi lehmade keskmine tootlik aeg 2013. aastal oli 1277 päeva. Eesti lehmadel oli sarnane (1271 päeva) keskmine tootlik aeg 10 aastat tagasi, vähenedes tänaseks 1042 päevani ehk ligikaudu 8 kalendrikuu võrra. Vähenemine toimus 10-aastase perioodi esimeses pooles, teise poole alguse stabiliseerumise järel pole aga keskmise tootliku aja loodetud kasvu (veel) toimunud.

Karjade tasemel on mõistlik vaadelda suuremaid ehk rohkem kui 100 lehmaga karjasid, sest väiksemates karjades on erinevatel aastatel praagitud lehmade keskmine elutoodang väga kõikumine. 2013. aastal oli 193 suurema karja hulgas 21 karja, kus praagitud lehmade keskmine eluajatoodang oli suurem kui 30 000 kg. Nende karjade kaalutud keskmine eluajatoodang oli 33 018 kg ja keskmine

tootlik aeg 1345 päeva. Märkimisväärne on, et mitmete piimatoodangu tippkarjade kõrval on nende hulgas ka mitu vabariigi keskmisest madalama tootmistasemega karja – põhjuseks lehmade hea karjaspüsivus. Samas jäid valikust napilt välja mitmed juba aastaid piimatoodangu edetabeli tipus olevad karjad, põhjuseks lehmade keskmisest kehvem karjaspüsivus. Seega lehmade karjaspüsivuse parandamine on väga oluline abinõu keskmise eluajatoodangu suurendamisel Eestis.

Esmaseks eesmärgiks võiks olla keskmise tootliku aja suurendamine Hollandi praegusele ehk Eesti 2004. aasta tasemele, mille tulemusel suureneks keskmine eluajatoodang praeguse aastatoodangu juures igati soliidse 28 000 kg tasemele.

Mart Uba

Muhedat

Sõidab mees hea hooga mööda külateed, kui korraga märkab kolme jalaga kanu auto kõrval jooksmas. Esimese ähmiga arvab mees, et näeb asju topelt, siis aga aeglustab käiku ja üritab kanu sõidu pealt natuke jälgida. Vaata palju tahad, kõik kanad kappavadki puha kolmel jalal.

Mees otsustab uurida, et kust küll sellised elukad tulevad. Kuna läheduses paistab vaid üks talu, siis variante ei saa väga palju olla ning mees suunab oma sõiduriista otse talu poole.

“On teil vast toredad kanad,“ kiidab ta õues toimetavale peremehele. “Aga millest selline pöörane idee?”

“Tead, pojake, meil ülikoolis kunagi räägiti geneetikast ja kuna meile siin kanakoivad väga maitsevad, siis otsustasingi veidi aretusega tegeleda.”

“Noh, ja kuidas siis need kanad ka maitsevad?”

“Ei oska öelda, siiani pole meil veel õnnestunud ühtegi kinni püüda.”

Muutus Jõgeva esinduses

Septembris muutus Jõgeva esinduse asukoht. Aadress jäi endiseks (Ravila 10), muutus kabineti asupaik – oleme nüüd II korrusel.

Tööjuubilarid

5. novembril tähistas 35. tööjuubelit Harju-, Saare- ja Viljandimaa klienditeenindaja **Heili Reinhold**.

14. detsembril on 5. tööjuubel Hiiu- ja Saaremaa zootehnikul **Maire Tammel**.

Kreutzwaldi 48A, Tartu 50094

Tel 738 7700

Faks 738 7702

Piimaveiste jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7738
Sigade jõudluskontrolli alane nõustamine	738 7765
Kõrvamärkide müük	738 7762
Järvamaa klienditeenindaja	738 7751
Hiiu-, Ida-Viru-, Jõgeva-, Valga- ja Võrumaa klienditeenindaja	738 7752
Lääne-, Põlva-, Rapla- ja Tartumaa klienditeenindaja	738 7753
Lääne-Viru ja Pärnumaa klienditeenindaja	738 7754
Harju-, Saare- ja Viljandimaa klienditeenindaja	738 7759
Põlvnemisandmed (veised)	738 7756
Geneetiline hindamine (veised)	738 7731
Geneetiline hindamine (sead)	738 7746
Raamatupidamine	738 7704

Labor

Kreutzwaldi 46, 51006 Tartu	
Tel	738 7726
Faks	738 7724
Piimameetrite testimine	738 7722
Piimaproovide vastuvõtt	738 7721
Piimaringid	738 7726

Maakondade zootehnikud

Harjumaa	Maire Põhjala	Teaduse 2, Saku, Harju mk	tel 679 6419	gsm 516 7886	K 9.00-16.00
Hiiumaa	Maire Tamm	Mäe 2, Käina	tel 463 1147	gsm 5332 4204	1. ja 3. K 12.00-16.00
Ida-Võrumaa	Ludmilla Aan	Viru 5a II korrus, Jõhvi		gsm 516 7816	2. ja 4. T 10.00-14.00
Jõgevamaa	Merle Lillik	Ravila 10 II korrus, Jõgeva	tel 776 0048	gsm 516 7868	E 9.00-15.00
Järvamaa	Saive Kase	Pärnu 58 II korrus, Paide	tel 385 0286	gsm 524 0147	K 9.30-13.30
Lääne-Võrumaa	Ludmilla Aan	Neffi 2, Piira, Lääne-Viru mk	tel 322 7018	gsm 516 7816	E 9.00-14.00
Läänemaa	Maila Kirs	Jaani 10 II korrus, Haapsalu	tel 473 3007	gsm 509 4675	K 9.00-15.00
Põlvamaa	Evi Prins	Puuri tee 1, Põlva	tel 799 3007	gsm 520 6231	K 10.00-13.00
Pärnumaa	Maire Põhjala	Haapsalu mnt 86, Pärnu	tel 443 3120	gsm 516 7886	E 9.30-15.30
Raplamaa	Maila Kirs	Kuusiku tee 6, Rapla	tel 485 5673	gsm 509 4675	E 9.00-15.00
Saaremaa	Maire Tamm	Kohtu 10, Kuressaare	tel 453 1352	gsm 5332 4204	E 9.00-15.00
Tartumaa	Merle Lillik	Kreutzwaldi 48A-215, Tartu	tel 738 7739	gsm 516 7868	1. ja 3. T 8.00-15.00
Valgamaa	Evi Prins	Aia 17-202, Valga		gsm 520 6231	2. ja 4. E 10.00-13.00
Viljandimaa	Saive Kase	Vabaduse plats 4-317, Viljandi	tel 433 3713	gsm 524 0147	T 9.00-14.00
Võrumaa	Evi Prins	Liiva 11 II korrus, Võru	tel 782 1253	gsm 520 6231	T 10.00-13.00